

โอกาสและความท้าทายในการปฏิรูปนโยบายแรงงานนอกระบบหลังโควิด-19

A Better 'New-Deal' for Informal Workers : Post-Covid-19 Policy

งานสัมมนาวิชาการประจำปี สถาบันวิจัยสังคม จุฬาฯ

“ใครถูกทิ้งไว้ข้างหลังในอนาคตที่ยั่งยืน”

ศาสตราจารย์ ดร.นฤมล นิราทร

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

วันพฤหัสบดีที่ 9 กันยายน 2564

ประเด็น

- สถานการณ์การจ้างงาน
- คุณสมบัติของแรงงาน
- ปัญหาที่เผชิญนอกเหนือจากงาน
- Social Protection
- กรณีศึกษา
- Next Normal ?

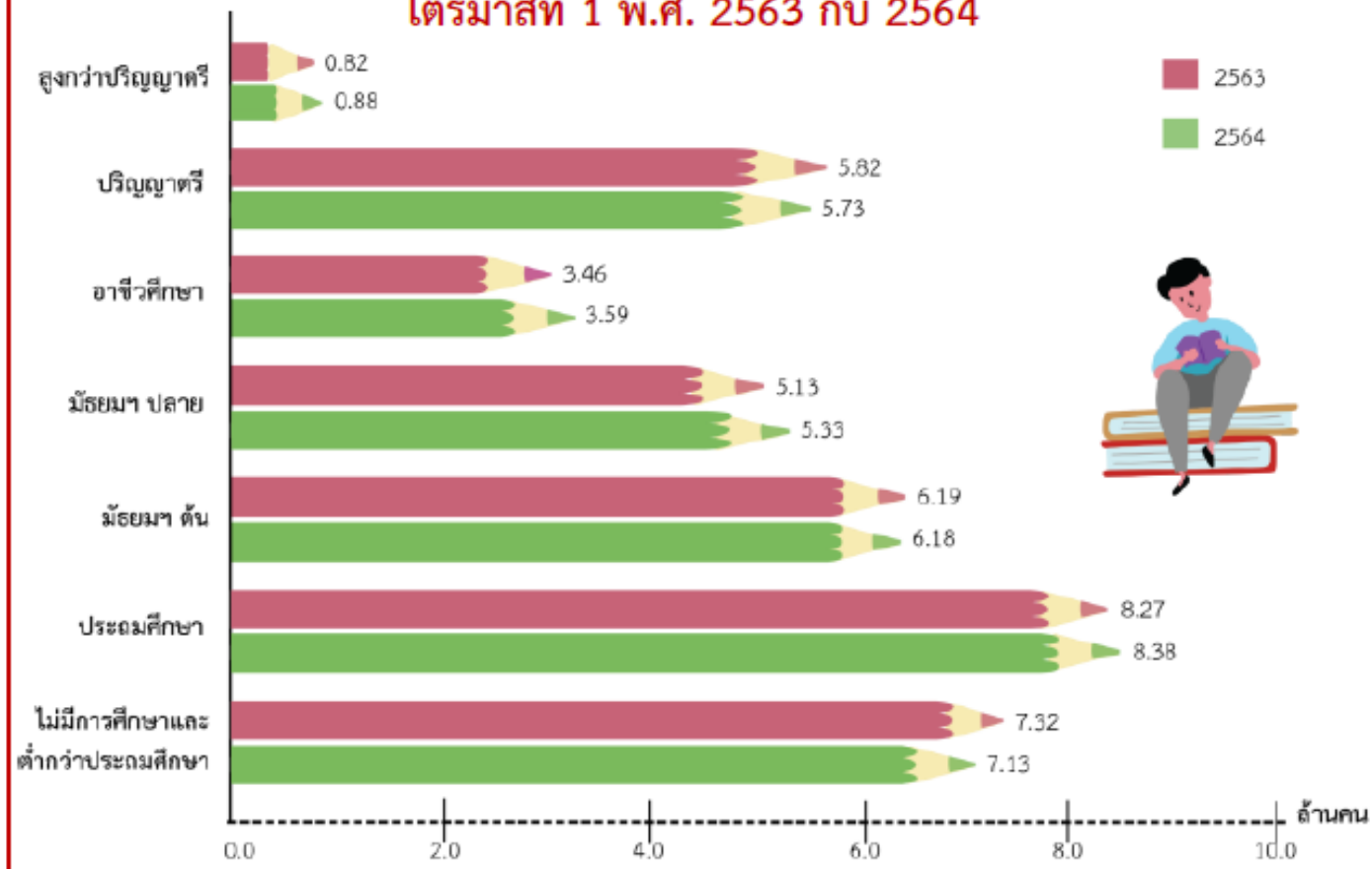
แรงงานนอกระบบ : ความหลากหลาย

อาชีพ	สถานภาพ	เพศ/อายุ	สถานภาพศ.	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
ผลิต : รับจ้างผลิต ผลิตเอง-ขายเอง	<ul style="list-style-type: none"> • นายจ้าง • ลูกจ้างรัฐบาล • ธุรกิจส่วนตัว • ช่วยธุรกิจครัวเรือน • ลูกจ้างเอกชน 	<ul style="list-style-type: none"> • หญิง • ชาย • วัยทำงาน • 60+ 	+ 0 -	กระทรวงแรงงาน กระทรวง พม. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงคมนาคม กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงการคลัง ฯลฯ กระทรวงมหาดไทย องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคประชาสังคม
การค้า : การค้าขนาดเล็ก Food/Non-food				
บริการ : ขนส่ง (อิสระ/platform) ทำงานบ้าน รับจ้างรายวัน				
เกษตร/นอกภาคเกษตร ฯลฯ <div style="background-color: green; color: white; padding: 5px; display: inline-block;"> *** เศรษฐกิจฐานราก*** </div>				

* ปัญหา *อุปสรรค *ศักยภาพ *โอกาส

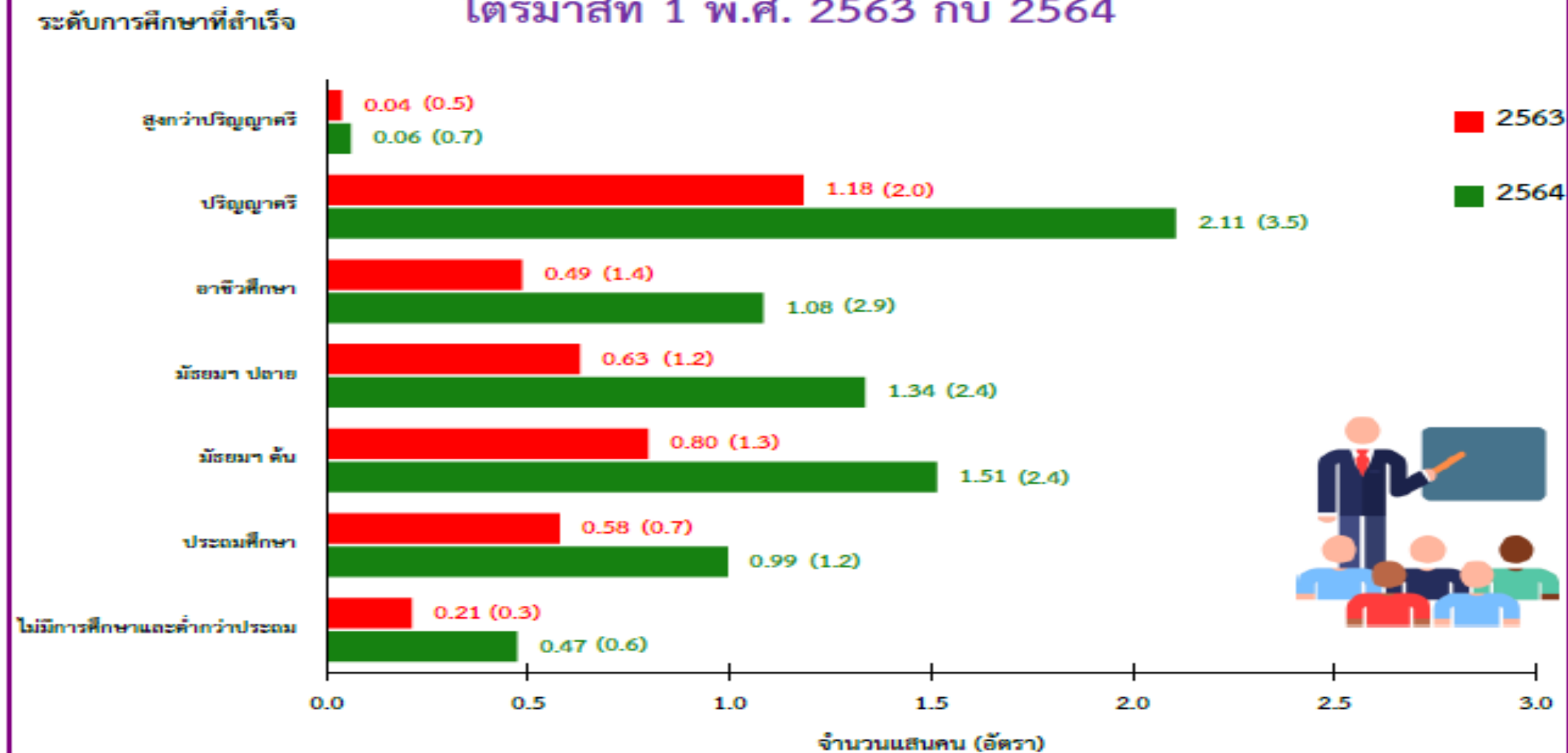
ผู้มีงานทำ จำแนกตามระดับการศึกษาที่สำเร็จ

ไตรมาสที่ 1 พ.ศ. 2563 กับ 2564

หมายเหตุ: ไม่รวมการศึกษาอื่นๆ และไม่ทราบ

การว่างงาน จำแนกตามระดับการศึกษาที่สำเร็จ ไตรมาสที่ 1 พ.ศ. 2563 กับ 2564

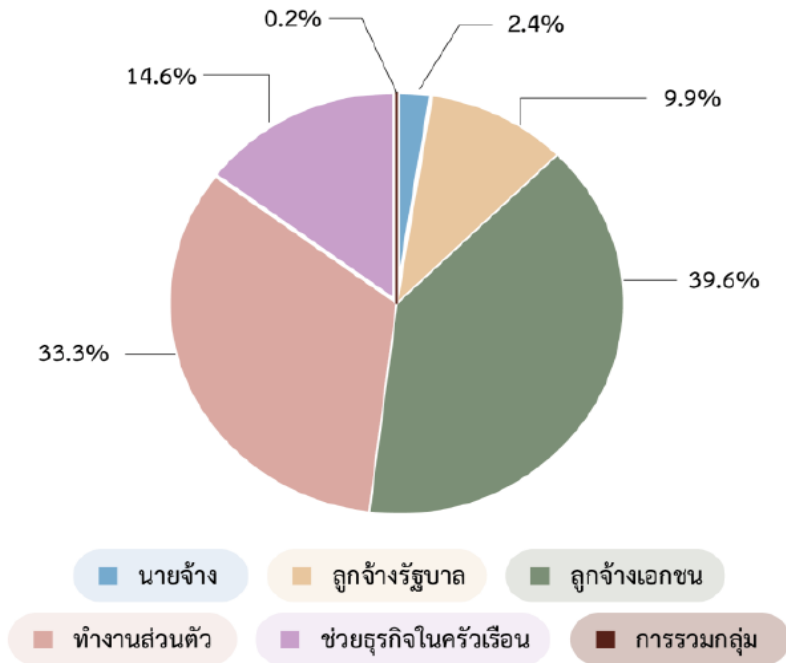
หมายเหตุ : ไม่รวมการศึกษาอื่นๆ และไม่ทราบ

กำลังแรงงานของไทย (2018) : ระดับการศึกษา

อายุ/Edu.	ม.ต้นหรือต่ำกว่า	ม.ปลาย	วิชาชีพ	อุดมศึกษา	รวม
15-19	1.6	0.3	0.1	0.0	2.0
20-29	8.6	3.9	2.7	4.0	19.2
30-39	9.8	3.9	2.9	5.7	22.2
40-49	15.6	3.1	1.7	4.0	24.4
50 ขึ้นไป	26.0	1.9	1.4	2.8	32.1
รวม	61.7	13.1	8.8	16.5	100.0

ที่มา : สมชัย จิตสุชน TDRI

ร้อยละของผู้มีงานทำ จำแนกตาม
สถานภาพการทำงาน

นอกระบบ	
นายจ้าง	3.6
ธุรกิจส่วนตัว	57.0
ช่วยธุรกิจครัวเรือน	31.0
ลูกจ้างรัฐบาล	0.3
ลูกจ้างเอกชน	7.9
การรวมกลุ่ม	0.2

Social Safety Nets

Features:

- Non-contributory
- Emergency/Chronic
- Vulnerable groups/peoples
- In-kind/food transfers
- In-cash : Conditional/unconditional cash transfers
- Fee waivers
- Public works
- School feeding programs

Gaps:

- Poor implementation and governance-related problems
- Accessibility
- Database
- Coordination
- Community and grassroots level
- Capacity building
- Evidence-based policy making

ตัวอย่างสถานการณ์

- ไร่ชุมชน (ภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง)
- ความเสี่ยงด้านการทำงาน/อาชีพอนามัย (เชื่อมโยงกับห่วงโซ่มูลค่า)
- มาตรการรัฐที่ทำให้เกิดผลกระทบ

คว้าโอกาส ในช่วงวิกฤต
ชวนคิด นโยบายท้องถิ่น หลังโควิด

เครื่องช่วยลูกจ้างทำช่างบ้านในประเทศไทย ขอแนะนำ มูลนิธิเพื่อการพัฒนาแรงงานและอาชีพ และมูลนิธิแรงงานสากลแห่งประเทศไทย - JILAF Homecare

Homecare Thailand

ธุรกิจเพื่อสังคมที่ให้บริการดูแล บ้านของท่าน ด้วยบริการระดับ คุณภาพ และเป็นธรรม

เปิดให้จองบริการ 12 สิงหาคม 64 โปรโมชั่นพิเศษ สำหรับการจองครั้งแรก

รับส่วนลด 10%

จำนวนการจองขั้นต่ำ 500 บาท/ครั้ง

Website: www.homecarethailand.com
Facebook: Homecare Thailand
Line OA: @homecareth
Line@: 081 209 5999

ช่องทางติดต่อ

Transformative social protection

SOCIAL PROTECTION	LIFE CYCLE
Protection	ก่อนวัยเรียน
Prevention/Mitigation/Coping	วัยเรียน
Promotion/Coping	วัยทำงาน
Transformative	วัยสูงอายุ

TABLE 1.1 Social Protection and Labor Market Intervention Areas

Social protection and labor programs	Objectives	Types of programs
Social safety nets/social assistance (noncontributory)	Reduce poverty and inequality	<ul style="list-style-type: none"> • Unconditional cash transfers • Conditional cash transfers • Social pensions • Food and in-kind transfers • School feeding programs • Public works • Fee waivers and targeted subsidies • Other interventions (social services)
Social insurance (contributory)	Ensure adequate living standards in the face of shocks and life changes	<ul style="list-style-type: none"> • Contributory old-age, survivor, and disability pensions • Sick leave • Maternity/paternity benefits • Health insurance coverage • Other types of insurance
Labor market programs (contributory and noncontributory)	Improve chances of employment and earnings; smooth income during unemployment	<ul style="list-style-type: none"> • Active labor market programs (training, employment intermediation services, wage subsidies) • Passive labor market programs (unemployment insurance, early retirement incentives)

Source: World Bank 2012.

Note: ASPIRE = Atlas of Social Protection: Indicators of Resilience and Equity.

บูรณาการ : สมัชชา

สูงอายุ

- การเสริมทักษะอาชีพใหม่หรืออาชีพทางเลือก และรายได้ของผู้สูงอายุในประเทศไทย
- ระบบและกลไกการบูรณาการบริการสังคมและสุขภาพเพื่อการพัฒนาผู้สูงอายุไทย

สุขภาพ

- การจัดการหาบเร่แผงลอยและการใช้พื้นที่สาธารณะร่วมกันของกรุงเทพมหานคร
- ความมั่นคงทางอาหาร

กรณีศึกษา

<p>รับงานไปทำที่บ้าน (2560) เตรียมความพร้อม Active Aging (2561)</p>	<p>ผู้ข้บริการยานยนต์สาธารณะ เตรียมความพร้อม Active Aging (2562)</p>	<p>แผงลอย (2560, 2564) เตรียมความพร้อม Active Aging (2561)</p>
<p>ข้อจำกัด : ฐานข้อมูล</p>	<p>ข้อจำกัด : มีฐานข้อมูล แต่มีวินเดือน</p>	<p>ข้อจำกัด : มีฐานข้อมูล เฉพาะที่จดทะเบียน Update?</p>
<p>ภาคเกษตร นอกภาคเกษตร</p>	<p>เมือง</p>	<p>เมือง</p>
<p>ความท้าทาย : Classic รายได้น้อย ถูกเอาเปรียบ งานไม่สม่ำเสมอ อาชีวนามัย การรวมกลุ่ม กฎหมายมีข้อจำกัด ปัญหาการบังคับใช้</p>	<p>ปัญหา : Classic ผู้มีอิทธิพล การใช้ชีวิต อาชีวนามัย พฤติกรรมสุขภาพ observe กฎ</p>	<p>ปัญหา : พื้นที่ขาย ผู้มีอิทธิพล อาชีวนามัย งานหนัก observe กฎ</p>
<p>ข้อเสนอแนะ : Classic</p>	<p>ข้อเสนอแนะ : Classic</p>	<p>ข้อเสนอแนะ : Classic ท่วงโซ่อุปทาน และ Unintended consequences</p>

***** New Normal ชีวิตปกติในวิถีใหม่ งานในอนาคต *****

แผงลอย

นักวิชาการและองค์กรพัฒนาเอกชน	องค์กรพัฒนาเอกชน	ผู้ค้า	หน่วยงานของรัฐ
<p>เครือข่ายวิชาการเพื่อเมืองสำหรับทุกคน สถาปนิก นักผังเมือง เศรษฐศาสตร์ สังคมวิทยา สังคมสงเคราะห์</p>	<p>ให้ความรู้</p>	<p>ประท้วง อารยะขัดขืน (โพธิ์สามต้น)</p>	<p>คณะกรรมการปฏิรูปกฎหมายใน ระยะเร่งด่วน</p>
 <p>แผงลอยกับเมือง การจัดการที่ไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง</p> <p>จัดระเบียบ หาบเร่แผงลอย ร่วมกับคิดคู่แบบปฏิบัติ</p> <p>วันที่: 05-09-18 เวลา: 13:00-16:30</p> <p>วันที่: 26-11-2561 เวลา: 09:00 - 12:00</p>	<p>สนับสนุนการ รวมกลุ่ม</p>	<p>รวมกลุ่ม ตั้งองค์กร ตามพื้นที่ ถนนข้าวสาร หมู่บ้านนักกีฬา</p> <p>ให้ข้อมูลข่าวสาร : สื่อต่างๆ</p> <ul style="list-style-type: none"> • เครือข่ายแผงลอยไทยเพื่อการ พัฒนาที่ยั่งยืน • สหพันธ์ผู้ค้าหาบเร่แผงลอย กรุงเทพมหานคร • ชมรมหาบเร่แผงลอย กรุงเทพมหานคร 	<p>คณะกรรมการการแก้ปัญหา ความยากจน ลดความเหลื่อมล้ำ</p> <p>สมัชชาสุขภาพกรุงเทพมหานคร</p> <p>คณะที่ปรึกษาด้านผลกระทบทาง เศรษฐกิจและสังคม ในศูนย์บริหารสถานการณ์การแพร่ ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19)</p>

การจัดประเภทแผงลอย : นัยต่อนโยบาย

มิติ	คำอธิบาย
พื้นที่	<ol style="list-style-type: none"> 1. ที่ชุมชน (Focus agglomeration) เช่น นอกตลาด สถานีขนส่ง ในชุมชน พื้นที่ว่าง 2. ถนนและทางเท้า (Street hawkers) 3. ตลาดนัด (Bazaars) ซึ่งผู้ค้าจ่ายค่าใช้พื้นที่
ความชั่วคราวหรือถาวร	<ol style="list-style-type: none"> 1. หารายได้พิเศษ (Sideline) ตามเทศกาล 2. ช่วงเวลาเฉพาะ (Opportunistic) ชั่วคราวกว่าแบบแรก 3. ถาวร แต่เคลื่อนย้ายไปตามตลาดที่เปิดดำเนินการชั่วคราว (Nomadic) 4. ถาวร อยู่เป็นที่ (Traditional transient) ขายแผงลอยเป็นอาชีพหลัก
สถานะทางกฎหมาย	ถูกกฎหมาย และ ไม่ถูกกฎหมาย
ฐานะเศรษฐกิจ	<ol style="list-style-type: none"> 1. ระดับยังชีพ 2. พื้นระดับยังชีพ และไม่ประสงค์ขยายการประกอบอาชีพ 3. ประสงค์ขยายการประกอบอาชีพ
อาชีพตามมาตรฐานสากล	ISCO-08 (International Standard Classification of Occupation) รหัส 5211, 5212 และ 9520
สินค้าที่ขาย	Non-food และ Food (อาหารสด ผลไม้ อาหารปรุง ปรุงสำเร็จ สำเร็จรูป เครื่องดื่ม)

มูลค่าเศรษฐกิจ

ที่มา	จำนวนผู้ค้า	ขายอาหาร
NSO & WIEGO (2560)	143,833	116,423 (80.9)
	167,118 (ตลาด)	-
เอกสารวุฒิสภา (2563)	170,000	-
สำนักเทศกิจ (จุดผ่อนผัน) (2562)	8,021	-

ที่มา	ต้นทุนเฉลี่ย	รายได้เฉลี่ย
วรกรรม (2562)	-	2,407.00
นฤมล (2560)*	2,237.48	3,208.40
นฤมลและคณะ (2564)	2,765.00**	4,650.00

มูลค่าเศรษฐกิจ	การคำนวณ	รวม (ล้านบาท)
รายได้ที่เพิ่มขึ้น	170,000 x 1,000x20x 12	40,800
การบริโภคที่เพิ่มขึ้น	40,800 ล้านบาท x MPC 0.66	26,928

ที่มา : กรรมการการแก้ไขความยากจนและลดความเหลื่อมล้ำ วุฒิสภา, 2563

- F/NF : 4 เขต ชั้นใน
- Food : 3 เขต

“ไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง”

ความท้าทาย	ยุทธศาสตร์ นโยบาย มาตรการ	การนำไปปฏิบัติ
<ul style="list-style-type: none"> • Mindset • กลุ่มเป้าหมายหลากหลาย • หลายหน่วยงานดูแล • การมองอย่างองค์รวมและเชื่อมโยง • การทำงานเชิงบูรณาการ • ฐานข้อมูล • กฎหมาย 	<ul style="list-style-type: none"> • ตาข่ายความปลอดภัยทางสังคม (Social Safety Nets) • การคุ้มครองทางสังคมขั้นพื้นฐานและถ้วนหน้า ไม่แยกในระบบ-นอกระบบ • Transformative • Productive welfare • รักษาอาชีพเดิม • สร้างอาชีพใหม่ : พัฒนา • Area-based • รวมกลุ่ม 	<ul style="list-style-type: none"> • Transformative • ฐานข้อมูล • บูรณาการ • ความต่อเนื่อง • บทบาทกระทรวงหลัก : กระทรวงแรงงาน กระทรวงเกษตรฯ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น • Capacity building • Evidence-based

“ขอบคุณ”